

uprave in postrežbe bolnikov brž ko mogoče zvršijo. — Po teh sklepih so mnogo zaslužne usmiljene sestre, najboljše matere bolnikom, ponižane v priproste postrežnice, poleg katerih se v službo vzamejo svetovni postrežniki in postrežnice, s katerimi pa nemajo usmiljene sestre nič zapovedovati, ampak le ravnateljstvo (doktorii), kteremu so tudi sestre čisto podložne. Grof Platz izreče ob tej priliki obžalovanje nad omenjenimi sklepi in le želi, da bi se nikdar občinstvo ne bi kesalo zaradi tega, da so nja zastopniki sicer z dobrim namenom, pa zapeljani po krivem spoznanju razmer one sklepe napravili. — Dr. Lip spodbija te dvombe (kot liberalci namreč) in stavi predlog, ki se tudi sprejme, da si naj namreč dež. odbor po izvedencih presoje zastavljenih razmer v javni bolnišnici pridobiti skuša. — Za preskrbljenje ubozih v tej bolnišnici dovoli se iz dež. blagajnice 222.015 gld. doplačila. Za stavljenje kozá se dovoli 10.000 gld.

Dopisi.

Iz Maribora. (Slabi glasi o novi šoli.) Že rajni ravnatelj tukajšnje realke, pa tudi mnogo gimnazijalnih profesorjev toži, da otroci prišedši iz malih šol skoro ničesar ne vedó. Taki so tudi nekdo v števil. 273. časnika „Vaterland“. Pravi, da prihajajo v realke in gimnazije učenci, ki so se učili: prirodoslovja, zemljepisja, zvezdoslovja, zgodovine, telovadbe — toda brati, pisati in računati pa nobeden prav ne ve. In še to, kar jim je v glavi ostalo, je vse nejasno, polovičarsko in zmedeno. Tega pa niso niti učenci niti učitelji toliko krivi, kakor napačna novošolska osnova. Preveč nalaga otrokom in učiteljem. Otroci so pač otroci, katerim se ne more nalagati, česar še odrasčeni ne prebavijo.

Tudi od učiteljev se preveč zahteva. Morajo se učiti, česar v malih šolah nikoli ne potrebujejo. In ker se preveč zahteva, zato se novi učitelji ničesar ne naučijo do čistega in temeljito. Vse je pri njih nekako polovičarsko. Ovo učeno polovičarstvo pa rodi napuh, ki rajši pri otrocih naduto zvezdari nego abecedari in v otroke tlači, kar še za nje nikakor ne sodi. Med tem pa se zanemarja, kar je najbolj potrebno: branje, pisanje, pravopis, računstvo in skladnja ali sintaksa. Pisatelj obžaluje neverstvo novih učiteljev, njih več alj menj očitno in pohujšljivo zaničevanje verskih in cerkvenih resnic in dolžnosti, česar so se navzeli, ker so v vednostih polovičarji oslali. Pomislimo potem, kako so učitelji vendar sploh nezadovoljni, akoravno se njim plača vedno povišuje. Spomnimo se, kako pri vsem tem vendar učiteljev pomanjkuje. Celó liberalci že tožijo, da šolska mladež čim dalje bolj prihaja razposajena in hudobna. Novo šolsko nadzorništvo se čim

dalje tim bolje kaže neporabno in nesposobno in predrago. Ako vse to pomislimo, sklepa pisatelj, potem moramo vendar prepričani biti, da je zmešnjava (anarhija) pri novi šoli velika. Treba bo, da katoliški možje resno prevdarjajo, kako bi se temu postavno zamoglo v okom priti, preden je kvar in nesreča pri mladeži prevelika. „Sleparji in goljufivci ljudstva so vsi, ki poročajo, da je v šolah vse v najlepšem redu! Nikakor ne! v sedanjem šolstvu je prava zmešnjava!“ —

Iz Celja 5. oktobra (Šolski začetek; šole brez križa in križi banke „Slovenije“.) I. t. m. se je po stari navadi začela latinska šola s šesdesno peto mešo, pri kateri so peli dijaki. Sliši se, da se ni veliko učencev vnovič vpisati dalo, čemur se nihčér ne čudi, kdor razmere celjske gimnazije bolje pozna. Kder so profesorji pošteni korenjaki in učenjaki, kakor n. pr. na prvi gimnaziji v Gradcu, tam je vedno zadosti učencev. Z latinskimi šolami začele so se tudi mestne ljudske šole s peto mešo, katero je služil g. kateket, pelo se pa pri njej nič ni, temuč le orglal je neki g. učitelj. Že 3 leta sem ni pri nas več navada, da bi kateri gg. izobraževalcev učence ali učenke poprašal, kateri kaj peti znajo in bi jim rekel, kaj bi naj peli. Pri 2kratni oficijelni božji službi naše ljudske šole brije mrzel veter dolgočasnosti, in vsak nepristransk opazovalec zdajšnjega življenja mora priznati, da je bilo lepše, veselejše in za mladino spodbudljivše, dokler je cerkev s šolo v lepi slogi delala za izrejo mladine. — Toda našim liberalnim voditeljem šol malomarnost šolske mladeži pri božji službi tako malo k sreči gre, da jo še, kolikor le mogoče, pospešujejo!

Letos so po soglasnem sklepu mestnega šolskega sveta šolskemu slugi ukazali, da nima v nijeden razred več razpela ali križa obesiti, ker tega ni treba! — Čudimo se, kako da so še le letos naši mestni gospodje do tega prepričanja prišli in ne že pred 3 leti, in zvedeli smo, da so oni v tej reči ne dolžni in da je vsega kriv — edino le g. kateket na dekliški šoli, ki je tako fanatičen, da je meseca sušča posebno prošnjo poslal mestn. šolsk. svetu, naj v 4. razredu dekliške šole znamenje sv. križa kupiti in obesiti blagovoli. Ker naši gospodje za blagor šole silno gorijo in namesto vsak mesec le vsakega pol leta kako sejo imajo, je ta prošnja še le konec junija gospodom v roke prišla. Bili so seveda po vsej pravici razkačeni, da se duhovnik dečesnje dni še za kaj prositi upa, in g. župan se je zarotil, da kakor gotovo je on poglavar mesta, tako gotovo v prihodnjem šolskem letu v nobeno šolo več križa obesiti ne da. G. nadzornik mestnih ljudskih šol, profesor Marek, zdaj začasni vodja gimnazije, je županov predlog krepko podpiral, češ, da je sploh nespodobno, da se take podobe v šolo devajo, ker se otrokom okus s tem pogublja, ako gledajo podobo golega človeka na križu

razpeto. — Škoda res, da g. Marek ni za čas Angela, Rafaela, Tiziana in drugih velikanskih umetnikov živel, da bi jih bil podučil, da so vsa njih mojsterska dela iz življenja in smrti Kristusove posneta okusu nasprotna!

Nekdaj je ta mož po imenu Čeh z molitvenimi bukvami v cerkev hodil in z dijaki, ki jih je mnogo na kvartiru imel, doma lepo molil, kakor se je vsaj po mestu govorilo; kaj zlodja ga je pa zdaj naenkrat tako robatega liberalca napravilo, da celo svete križe po šoli preganja? Mar misli s tem mestnemu županu se prikupiti, po njem pa ministru nauka, da zadobi mesto gimnazijskega ravnatelja, za katero prosi?? Skoro bi to verjeli, ker nekdanji česki Vencel nekaj let sem tudi ves za Germanijo gori! — Sicer je, kakor ravno čujemo, g. Marek ravno zdaj zopet ukazal nadučitelju g. Tribniku, svete križe pa šolskem slugi zopet v šole djati. Brez dvoma na miglje od zgor.

Takega vetrnjaka nam je še ravno treba, da bi pačil ubogo našo mladino! — Temu kipoborstvu je ugovarjal, kakor se samo po sebi razumi, edini zastopnik cerkve, vsi drugi so za-nj glasovali, namreč: župan dr. Nekerman, advokat dr. Higersperger, notar Sajovic, J. M. Wokaun (!!), knjigotržec g. Warnecke, nadučitelj Bobisut, Marek in nadučitelj Tribnik. Gotovo več kakor vsi ti gospodje storil je za šole z dušnimi svojimi močmi in z denarno podporo nepozabljivi nam Slomšek, ki piše o križu v šoli tako-le: „V keršanki šoli je podoba sv. križa prvi in najlepši kinč, ki očitno kaže in ne taji, da se šolska mladina ne uči samo pisati in brati, marveč, kar veliko več velja, prav po keršansko živeti, trpeti in umreti po izgledu Jezusovem. Sv. križ kaže, da je šola posvečena soseda svete božje cerkve, ktera je keršanske šole skrbna mati, kojoj vlada in blagoslovi, da se šola v svojem nanku ne zajde in ne oslabi. Sv. cerkev je bila šoli vselej dobra mati; oh naj bi šola bila cerkvi tudi ravno tako zvesta in hvaležna hči! Vsakdo, ki v šolo stopi, bodi si kmet ali gospod, star ali mlad, učitelj ali učenec, pomni naj, bridko razpelo zagledaj, važnih Jezusovih besed: „Glejte, da ne zaničujete kterega teh malih; ker povem vam, da njih angeli v nebesih vedno gledajo obličje mojega Očeta, ki je v nebesih.“ Mat. 18, 10. itd. Glej „Drobt.“ 1859.

Kakor rakova bolezen človeka, kterega se loti, pokouča, ne hipoma, temveč počasi, tako delajo naši liberalci s katoliško cerkvijo, posebno v šolah; vsega na enkrat si odstraniti ne upajo, ker bi to ljudi razkačilo; le počasi in dosledno postopajmo in bodemo tudi svoj namen dosegli, in ljudstvo se za to zmenilo ne bo. Po novih šolskih postavah vzelo se je nadzorništvo ljudskih šol duhovnikom, potem so odločili, da ni treba učencem 5krat na leto sv. zakramentov prejemati, ampak le 3 krat, odstranili so šolarsko vsakdanjo mešo, kršanski nauk na nekterih viših šolah, in tudi mo-

litev pred šolo in po šoli, pri nas*) pa so hoteli tudi križ iz ljudske šole in polagoma bodo še kateketom vrata pokazali. Gorje pa svetu, kedar bo mladina brez Boga izrejena odrasla! — Celjski okolični zastop pa mora iz tega spoznati, da se je treba kolikor mogoče potruditi pri ustanovljenji lastne šole, v kterej upamo, da bo kat. cerkev in narodnost še svojih pravic najšla!

Agenti zavarovalne družbe Gresham (beri Grěšem) in drugih zavarovalnih bank hodijo zdaj okoli, ter nagovarjajo zavarovance banke „Slovenije“, da bi od domačega zavoda odstopili in se pri njih zavarovati dali. Vsak domoljub naj torej domači zavod podpira, posebno ker se čuje, da doplačilo na delnice dobro napreduje, in tudi ti naši nasprotniki priznavajo, da za ta kratek čas je banka „Slovenija“ res dosta zavarovanja sprejela!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Cesarsko pismo kliče drž. poslance k zborovanju, ki se prične 20. okt. — Ob enem je 8 gospodov imenovanih za dosmrtno ude gosposke zbornice. Ti gospodje so liberalci bolj mirne krvi, zatorej ni trebilo liberalne stranke, „N. fr. Pr.“, ž njimi nič prav zadovoljno. — Da je vlade resna volja, „počasi pa dosledno kljubu mnogovrstnim napotkom“ — kakor je rekel g. minister Stremayr na volilnem shodu v Lipnici — konfesionelne postave izvesti, kaže to, da je na bogoslovskem oddelku vseučilišča v Inomestu imenovala dva vnanja profesorja, dra. Katschthalerja iz Solnograda in dra. Bickell-a iz Münstra na Nemškem. Ker so dozdej izključljivo č. oo. Jezuiti bogoslovski učitelji bili, dela to imenovanje liberalcem veliko veselja, ki pa je po naših mislih prav otročje, kajti sta imenovana profesorja kat. duhovnika in cerkvi udana učenjaka, ki bosta prav tako učila kakor oo. Jezuiti.

Iz dežel. zborov naj posnamemo danes le to, kar je v političnem oziru važno.

Predarlški dež. zb. pripravil je resolucijo zastran direktnih volitev, ki se glasi: „Postava o dir. volitvah nasprotuje našim najvažnisim, v dež. redu zagotovljenim dež. pravicam in škoduje deželi v polit. in tudi verskem oziru, ker meri postava na to, da zgine sčasoma samostalnost dežele. Dež. zbor toraj obžaluje, da se ta postava izvršuje, in si pridržuje pravico, da ob svojem času pred cesarskim prestolom vloži prošnjo, da bi svetli cesar sami začetek storili k temu, da se povrne težko pogrešani mir in sloga na podlagi pravice.“ — Tudi je šolski odbor načrtal načela za kat. narodne šole: 1. Vzreja otrok, v katero spada tudi poduk v šoli, je po naturnem pravu dolžnost in torej nedotakljiva pravica rodbine; 2. Dolžnost kat. rodbine pa je katoliška vzreja otrok; v kat. duhu pa rodbina otrok vzre-

*) Tudi v mariborskih mestnih šolah že od lani križa ni. Vredn.